

RAPPORT

Rapport dato: 25.11.2009

Systemrevisjon ved Bodø Sildoljefabrikk AS

Adresse:	Bodø Sildoljefabrikk AS Burøyveien 27	Tillatelse av:	19.03.2001 med endring av 22.05.2003
www.bsf.as	Postboks 91 N- 8001 Bodø	Tidsrom	18. og 19. november 2009
Org.nr:	818 201 362	Revisjonsleder:	Sten D. Bruaas
Telefon:	755 88 150	Revisor:	Inger Katharina Gregersen
Kontaktperson ved revisjonen:	Mads Torrissen		

Rapportens innhold

Denne rapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble avdekket innen de kontrollerte områdene, dvs. selskapets internkontrollsystem relatert til forurensningsloven med forskrifter og produktkontrollloven med forskrifter og virksomhetens tillatelse etter forurensningsloven.

Hovedkonklusjon

Under revisjonen ble det påvist følgende avvik fra forskrifter og tillatelsen:

Avvik 1: Virksomhetens systematiske arbeid med HMS har enkelte mangler

- a. Det er ikke gjennomført systematisk risikovurdering knyttet til ivaretagelse av ytre miljø
- b. Virksomheten har ikke dokumenterte handlingsplaner knyttet til aktiviteter for ivaretagelse av ytre miljø
- c. Virksomheten har ikke gjennomført en systematisk gjennomgang og overvåking av internkontrollaktivitetene sine for å undersøke om de er hensiktsmessige for å nå målene.
- d. Utslippstillatelsen er ikke godt nok kjent i alle ledd i organisasjonen

Avvik 2: Virksomhetens håndtering av farlig avfall har enkelte mangler

- a. Det er mangelfull merking av ulike fraksjoner farlig avfall i mellomlager i bingje 2
- b. Virksomheten blander ulike fraksjonen spillolje og hydrauliske oljer før levering.
- c. Enkelte deklarasjonsskjemaer for levering av farlig avfall mangler EAL-kode.
- d. Virksomheten har overskredet maksimal lagringstid på ett år for enkelte fraksjoner farlig avfall.

Avvik 3: Virksomheten har enkelte mangler ved kjemikaliehåndteringen

- a. Virksomheten har ikke iverksatt rutiner for å overholde plikten om substitusjon

Avvik 4: Virksomheten har ikke fulgt opp alle krav til utslippskontroll som er gitt i utslippstillatelsen

- a. Virksomheten har ikke gjennomført målinger og analyser av fettinnhold ut av fettavskilleren
- b. Det gjennomføres ikke regelmessige målinger av røykgass fra fyrkjelen
- c. Vannmengde ut av inndamperen oppgis som antatt pumpekapasitet, noe som medfører stor usikkerhet i utslippskontrollen

Anmerkning : Målformuleringer for internkontrollarbeidet knyttet til ytre miljø og rutiner for avviksregistrering/avvikshåndtering bør forbedres.

Generelt

Mange av de elementene som et velfungerende HMS system skal inneholde er på plass (jf HMS forskriftens § 5). Fylkesmannens gjennomgang viser imidlertid at det trenges mer fokus rettet mot ytre miljø som tema.

Innhold

1	INNLEDNING.....	4
2	DOKUMENTGRUNNLAG	4
3	OMFANG.....	5
4	AVVIK.....	5
5	ANMERKNINGER	8
6	GJENNOMFØRING	8
7	ANDRE FORHOLD.....	9
8	DELTAGERLISTE	9

1 Innledning

Rapporten er utarbeidet etter en systemrevisjon ved Bodø Sildoljefabrikk AS 18. og 19. november 2009.

- *Systemrevisjon* er en systematisk granskning av virksomheten for å fastslå om internkontrollaktiviteter og tilhørende resultater stemmer overens med det som er planlagt. En systemrevisjon vil vanligvis omfatte en gjennomgang av virksomhetens HMS-dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.
- *Verifikasjon* er bekreftelse ved å undersøke og fremskaffe objektive bevis på at spesifiserte krav er oppfylt.

Systemrevisjoner inngår som en del av miljøvernavdelingens arbeid med å håndheve gjeldende krav med hensyn til beskyttelse av det ytre miljø. Kontrollen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Hensikten med kontrollen var å fastslå om selskapets internkontroll er effektivt med hensyn til å nå fastsatte mål for miljø, om det tilfredsstillende kravene i internkontrollforskriften, hvorvidt forhold som er beskrevet i systemet stemmer overens med praksis i selskapet (kart og terreng) og å påse at krav fastsatt i forurensningsloven med tilhørende forskrifter og vilkår i gitte tillatelser overholdes av selskapet.

Kontrollen ble gjennomført ved granskning av dokumenter, ved intervjuer av relevante personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis. Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som er avdekket under kontrollen.

- *Avvik* er overtredelse av krav fastsatt i, eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.
- *Anmerkning* er forhold som tilsynsetaten mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse-, miljø- og sikkerhet og som ikke omfattes av definisjonen på avvik.

2 Dokumentgrunnlag

Følgende dokumenter dannet grunnlaget for kontrollen:

- Lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) (med senere endringer)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Utslippstillatelse av 19. mars 2001 med Miljøverndepartementets klageavgjørelse datert 22. mai 2003

Fylkesmannen hadde bl.a. følgende dokumenter fra Bodø Sildoljefabrikk AS tilgjengelig ved gjennomføringen av systemrevisjonen:

- Virksomhetens internkontrollsystem for HMS
- Luktmålinger på Bodø Sildoljefabrikk A/S den 28. juni 2007
- Utslippsmålinger oljekjel, datert februar 2002
- Brannteknisk statusrapport, datert april 2007
- Hefte om sikkerhet
- Risikovurdering tankanlegg
- Risikovurdering relatert til arbeidsmiljø
- I tillegg ble det fremvist dokumentasjon på PC under revisjonen, bl.a. avvikssystem og system for kjemikaliestyring og sikkerhetsdatablader (ECO-online).

3 Omfang

Kontrollen besto av systemrevisjon av Bodø Sildoljefabrikk AS sin internkontroll, sett i forhold til krav fastsatt i medhold av forurensningsloven med tilhørende forskrifter, produktkontrollloven med tilhørende forskrifter og virksomhetens utslippstillatelse etter forurensningsloven. Det ble også gjennomført verifikasjon ved område for mellomlagring av farlig avfall, renseanlegg og prøvetakingspunkter for utslipp til vann/uteområder.

Fylkesmannen har ikke vurdert andre forhold ved selskapets virksomhet.

4 Avvik

Følgende avvik ble avdekket under revisjonen:

Avvik 1: Virksomhetens systematiske arbeid med HMS har enkelte mangler

a. Det er ikke gjennomført en systematisk risikovurdering knyttet til ivaretagelse av ytre miljø

Referanse lovverk: HMS forskriften § 5.2 pkt 6

Begrunnelse: Virksomheten har gjennomført risikovurderinger knyttet til tankanleggene, men det er ikke gjennomført en systematisk risikovurdering. Det vises til at avfallsproduksjonen ikke er systematisert med en oversikt over farlig avfall som oppstår ved virksomheten og konkrete rutiner for håndtering av farlig avfall. Målsettingene for ytre miljø er lite operasjonelle og lite egna for å iverksette aktiviteter, samt å kunne vurdere om målet er nådd.

b. Virksomheten har ikke dokumenterte handlingsplaner knyttet til aktiviteter for ivaretagelse av ytre miljø

Referanse lovverk: HMS forskriften § 5.2 pkt 6

Begrunnelse: Virksomheten kunne under tilsynet ikke legge frem dokumenterte handlingsplaner for ivaretagelse av ytre miljø, bl.a. ble det ikke fremlagt konkrete handlingsplaner som oppfølging av risikovurderingen av tankanleggene. Fylkesmannen har imidlertid merket seg at det er satt i gang et arbeid med sikte på å forbedre akuttberedskapen ved uhellutslipp ved at det er kjøpt inn nye oljelenser og det er under etablering et industrivernsamarbeid med nabobedriftene.

- c. Virksomheten har ikke gjennomført en systematisk gjennomgang og overvåking av internkontrollaktivitetene sine for å undersøke om de er hensiktsmessige for å nå målene.**

Referanse lovverk: HMS forskriften § 5.2 pkt 8, og tillatelsens vilkår 10

Begrunnelse: Det er ikke gjennomført en systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at det fungerer som forutsatt. Det fremgår også av virksomhetens eget internkontrollsystem at dette skal gjennomgås årlig.

- d. Utslippstillatelsen er ikke godt nok kjent i alle ledd i organisasjonen**

Referanse lovverk: HMS forskriften § 5.2 pkt 1

Begrunnelse: Det fremgår av internkontrollforskriften § 5.2. pkt 1 at virksomheten skal sørge for å ha oversikt over lover og forskrifter mv og de krav som er av særlig viktighet for virksomheten. Det fremkom under revisjonen at utslippstillatelsen var lite kjent i organisasjonen, og at dette kan ha medført mangler i utslippskontrollen, jf avvik nr. 4.

Avvik 2: Virksomheten har manglende rutiner for håndtering av farlig avfall

Referanse lovverk: Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) §§ 11-5, 8 og 12

- a. Det er mangelfull merking av ulike fraksjoner farlig avfall i mellomlager i bing 2**

Begrunnelse: Det fremgår av avfallsforskriften § 11-5 *Forsvarlig oppbevaring av farlig avfall*, at farlig avfall skal oppbevares forsvarlig. Dette innebærer bl.a. at alle fraksjoner farlig avfall skal oppbevares separat før levering og tydelig merkes med type farlig avfall.

- b. Virksomheten blander ulike fraksjonen spillolje og hydrauliske oljer før levering**

Begrunnelse: Det fremgår av avfallsforskriften § 11-5 og 11-12 at farlig avfall skal håndteres forsvarlig og at virksomhet som leverer farlig avfall skal gi tilstrekkelige opplysninger om avfallets opprinnelse, innhold og egenskaper, slik at den videre håndteringen av avfallet kan skje på en forsvarlig måte. Det fremkom under revisjonen at virksomheten har blandet spillolje (motorolje) med hydraulikkolje før levering. Hydraulikkolje kan inneholde klorerte hydrokarboner, og vil ved forbrenning kunne danne miljøgifter. Ulike fraksjoner farlig avfall må oppvares og deklarerer separat ved levering, jf avfallsforskriften kap 11 vedlegg, den europeiske avfallslisten.

- c. Enkelte deklarasjonsskjemaer for levering av farlig avfall mangler EAL-kode.**

Begrunnelse: Det fremgår av avfallsforskriften § 11-12 at det skal fylles ut deklarasjonsskjema godkjent av Statens forurensningstilsyn ved levering. Dette innebærer

bl.a. at avfallet skal deklarerer med korrekt EAL kode. Virksomheten er selv ansvarlig for at avfallet blir deklarerert rett. Enkelte av deklarasjonsskjemaene som ble fremlagt under revisjonen var ikke påført EAL-kode.

d. Virksomheten har overskredet maksimal lagringstid på ett år for enkelte fraksjoner farlig avfall.

Begrunnelse: Det fremgår av avfallsforskriften § 11- 8 at virksomhet der det oppstår farlig avfall skal levere det farlige avfallet minst 1 gang per år dersom det den totale mengden farlig avfall overstiger 1 kg. Virksomheten leverer farlig avfall flere ganger per år, men enkelte fraksjoner lagres mer enn ett år. Dette gjelder bl.a. oljeholdig adsorbent.

Avvik 3: Virksomheten har mangler ved kjemikaliehåndteringen

a. Virksomheten har ikke iverksatt rutiner for å overholde plikten om substitusjon

Referanse lovverk - kjemikalielovgivningen: Produktkontrollloven § 3a og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, § 5, annet ledd, punkt 7. Utslippstillatelsens vilkår nr 5, tredje avsnitt.

Begrunnelse: Substitusjon er ikke ukjent som begrep, men vurderingen av innkjøpte kjemikalier er noe tilfeldig. På laboratoriet er toluen erstattet med etylacetat. Det brukes imidlertid kaliumdikromat til rengjøring av glassutstyr. Kaliumdikromat er meget giftig, kreftfremkallende og bør vurderes mhp substitusjon. FM forventer skriftlighet om substitusjon ved innkjøp, jf HMS forskriften § 5 pkt 7. Virksomheten har tatt i bruk databaserte systemer for kjemikaliehåndtering, og har gjennom dette systemet god oversikt over hvilke kjemikalier som benyttes. Dette er et godt utgangspunkt for risikovurdering av kjemikaliebruken og vurdering av substitusjon.

Avvik 4: Virksomheten har ikke fulgt opp alle krav til utslippskontroll som er gitt i utslippstillatelsen

Referanse utslippstillatelsen av 19. mars 2001 med Miljøverndepartementets klageavgjørelse av 22. mai 2003, vilkår 3.2. Utslippsreducerende tiltak, renseanlegg m.m. og vilkår 11.2. Målinger av utslipp og rapportering til SFT.

a. Virksomheten har ikke gjennomført målinger og analyser av fettinnhold ut av fettavskilleren

Begrunnelse: Det er satt krav i utslippstillatelsen vilkår 3.2 om a fettavskilleren skal dimensjoneres slik at utslippet av fett ikke overstiger 100 mg/l. Det tas regelmessige prøver av avløpsvannet for analyse av suspendert stoff. Laboratoriet har imidlertid ikke kunnet analysere på fettinnhold fordi det ikke har vært benyttet glassflaske til prøvene. Dette er nå rettet opp, men det er ennå ikke mottatt analyseresultater som kan verifisere at utslippsgrensene overholdes.

b. Det gjennomføres ikke regelmessige målinger av røykgass fra fyrkjelen

Det fremkommer av tillatelsens vilkår 11.2 Målinger av utslipp og rapportering til SFT at bedriften skal gjennomføre kontrollmålinger av utsipp tilluft fra fyringsanlegg og utslipp til luft og vann. Måleprogrammet skal inngå i bedriftens dokumenterte internkontroll. De ble sist utført kontrollmålinger av utslipp til luft fra fyrkjelen i februar 2002. Det må gjennomføres regelmessige målinger i henhold til fastsatt måleprogram.

c. Vannmengde ut av inndamperen oppgis som antatt pumpekapasitet, noe som medfører stor usikkerhet i utslippskontrollen

Det er satt krav til maksimalt utslipp av suspendert organisk stoff (S-TS) fra prosessanlegget på maksimalt 300 g/tonn råstoff regnet som døgnmiddel. Det gjennomføres prøvetaking fra avløp fra fettfellen, sjøvannsscrubberne og inndamperen. Målt konsentrasjon av S-TS ganges opp med vannmengden fra de tre kildene for å regne ut totalt utslipp av S-TS. For å beregne utslippet fra inndamperen benyttes antatt pumpekapasitet for anslå vannmengden. Dette medfører stor usikkerhet i beregnet utslipp av S-TS fra inndamperen.

5 Anmerkninger

Anmerkning 1: *Målformuleringer for internkontrollarbeidet knyttet til ytre miljø og rutiner for avviksregistrering/avvikshåndtering bør forbedres*

Referanse: Virksomhetens egen internkontroll og Internkontrollforskriften § 5.2, pkt 1 og 7. Det fremkommer av virksomhetens egen internkontroll (2001) at målsetninger knyttet til ytre miljø er "runde" og lite målbare, men at disse skal omformuleres og operasjonaliseres når det er samlet inn mer statistikk og erfaring. Dette er ikke fulgt opp siden.

Virksomheten har et velfungerende databasert system for registrering og oppfølging av kvalitetsavvik og HMS-avvik. Det kan imidlertid være vanskelig å finne ut hva som er HMS-avvik og det synes å være noe usikkerhet i organisasjonen om hva som er definert som HMS-avvik knyttet til ytre miljø. Det vises i denne forbindelse til at et kjent avvik som manglende gjennomføring av intern gjennomgang av Internkontrollsystemet i henhold til vedtatt plan ikke er registrert.

6 Gjennomføring

Kontrollen omfattet følgende aktiviteter:

Åpningsmøte

Åpningsmøtet ble avholdt 19. november klokken 09:00-10:00 på Bodø Sildoljefabrikk sitt møterom. Her ga Fylkesmannen informasjon om gjennomføringen av kontrollen. Videre ga Bodø Sildoljefabrikk en kort presentasjon av sin virksomhet.

Intervjuer og verifikasjoner

I alt 7 personer ble intervjuet den 19. og 20. november. Det ble også foretatt verifikasjon ved område for mellomlagring av farlig avfall, renseanlegg og prøvetakingspunkter for kontroll av utslipp til vann.

Avslutningsmøte

Avslutningsmøtet ble avholdt 21. november 10:00 – 11:15 på Bodø Sildoljefabrikk sitt møterom. Registrerte avvik og anmerkninger ble presentert. Fylkesmannen oppfattet det slik at Bodø Sildoljefabrikk var inneforstått med de avvikene og anmerkningen som ble presentert på møtet.

7 Andre forhold

Fylkesmannen takker Bodø Sildoljefabrikk sine representanter ved revisjonen for et godt og konstruktivt samarbeid under hele revisjonen. Som nevnt i innledningen er dette en avviksrapport og gir således ikke en totalvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Vi vil derfor legge til her at vi observerte svært mange positive forhold med hensyn på arbeidet med å ivareta det ytre miljøet ved bedriften. Anlegget på Burøya gir i hovedsak inntrykk av å være ryddig og veldrevet. Vi vil her gjenta de punktene vi tok fram på sluttmøtet:

- God mottakelse og godt samarbeid og god tone under intervjuene.
- Mange positive og engasjerte medarbeidere.
- Omfattende HMS-system hvor det arbeides godt med forbedringer på en rekke områder. Vi nevner her akuttberedskap ved innkjøp av nye lenser og planlagt samarbeid med nabobedrifter om etablering av industrivern.

8 Deltakerliste

I tabellen er det gitt en oversikt over deltakerne ved revisjonen.

Navn	Funksjon	Åpn.møte	Intervju	Sluttmøte	Verifikasjon
Bodø Sildoljefabrikk AS					
Mads Torrissen	Daglig leder	x	x	x	
Kurt H. Olsen	IK/KS-leder	x	x	x	
Osvald Torrissen		x	x	x	
Steinar Pederesn	Produksjonsleder	x	x	x	x
Owe Meyer	Verneombud	x	x		
Sten Åke Davies	Lableder	x	x	x	
Jon Vestengen	Fabrikkssjef	x	x	x	x
Fra Fylkesmannen:					
Sten D. Bruaas	Revisjonsleder	x	x	x	x
Inger Katharina Gregersen	revisor	x	x	x	x